

Кусбекова А.Ш.
КММ «Бесқарағай колледжі»
Қазақстан, Бесқарағай
akmaral.kusbekova@inbox.ru

МОДУЛЬДІК ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ НЕГІЗІНДЕ ОҚУ ПРОЦЕСІН ҰЙЫМДАСТЫРУ

Аннотация. Модульдік оқыту технологиясының мақсаты: оқушы модульмен жұмыс істеу процесінде нақты мақсаттарға өздігінен (немесе белгілі көмек нәтижесінде) қол жеткізеді. Модульдің құрамы: әрекеттің мақсатты жоспары; ақпарат банкі; дидактикалық мақсаттарға жетуге арналған әдістемелік нұсқау. Бұл технологияны оқыту мазмұны аяқталған дербес ақпарат блоктары түрінде ұсынылады. Оларды меңгеру дидактикалық мақсаттарға сәйкес жүзеге асырылады. Бағдарламаны құру үшін курстың негізгі ғылыми идеялары бөлініп алынып, оқыту мазмұны солардың төңірегінде белгілі бір блоктарға топтастырылады. Содан кейін екі деңгейден тұратын кешенді дидактикалық мақсаттар анықталады. Оның біріншісі – оқу мазмұның меңгеру деңгейі, екіншісі-оны практикада және оқуды әрі қарай жалғастыруда қолдануына бағдарлау деңгейі. Кешенді дидактикалық мақсаттардан кіріктірілген дидактикалық мақсаттар бөлініп алынады да, модульдер соған сәйкес дайындалады.

Кілт сөздер модульдік оқыту, өзін-өзі бақылау, даму кезеңі, меншік деңгейі, еркін тәрбие

Кусбекова А.Ш.
КГУ «Бесқарағайский колледж»
Казахстан, Бесқарағай
akmaral.kusbekova@inbox.ru

Организация учебного процесса на основе модульной технологии обучения

Аннотация. Цель модульной технологии обучения: учащийся самостоятельно (или в результате известной помощи) достигает конкретных целей в процессе работы над модулем. Состав модуля: целевой план действий; банк информации; методические указания по достижению дидактических целей. Содержание обучения данной технологии представлено в виде завершённых блоков персональной информации. Овладение ими осуществляется в соответствии с дидактическими целями. Для создания программы выделяются основные научные идеи курса, а содержание обучения группируется вокруг них в определённые блоки. Затем, определяются комплексные дидактические цели, состоящие из двух уровней. Первый из них-уровень усвоения учебного содержания, второй-уровень ориентации на его применение на практике и в дальнейшем продолжении обучения. Из комплексных дидактических целей выделяются интегрированные дидактические цели, и модули подготавливаются соответствующим образом.

Ключевые слова. Модульное обучение, самоконтроль, логика развития, уровень владения, свободное воспитание

Kusbekova A.Sh.
CSI "Beskaragai College"
Kazakhstan, Beskaragai
akmaral.kusbekova@inbox.ru

Organization of the educational process based on modular learning technology

Annotation. The purpose of modular learning technology: the student independently (or as a result of known assistance) achieves specific goals in the process of working on the module. The composition of the module: target action plan; information bank; methodological guidelines for achieving didactic goals. The content of the training of this technology is presented in the form of completed blocks of personal information. Mastering them is carried out in accordance with didactic goals. To create a program, the main scientific ideas of the course are highlighted, and the content of the training is grouped around them in certain blocks. Then, complex didactic goals are defined, consisting of two levels. The first of them is the level of assimilation of the educational content, the second is the level of orientation to its application in practice and in the further continuation of training. Integrated didactic goals are distinguished from complex didactic goals, and modules are prepared accordingly.

Keywords. Modular training, self-control, logic of development, proficiency level, free education

Модуль бұл – оқу мазтұны мен оны меңгерудің технологиясы біріктіріліп берілген мақсаттық функционалдық түйін.

Модульдер үш типке бөлінеді: танымдылық, ғылым негіздерін оқытуда қолданылады; операциялық, іс-әрекеттің тәсілдерін қалыптастыру және дамыту үшін қолданылады; аралас, алғашқы екеуін қамтиды. Модульдік оқыту барысында өзіндік жұмысқа барынша көп уақыт бөлінеді. Оқушы мақсат қоюға, жоспарлауға, ұйымдастыруға, өзін-өзі бақылау және өзін-өзі бағалауға үйренеді. Бұл оған оқу әрекетіндегі өз күшін байқап, сезінуге, өзінің білім, білік, дағдыларындағы кемшіліктерін табуына мүмкіндік береді.

Модульдік оқыту технологиясын қолдану оқытуды субъект қатынасына негіздеп құруға көмектеседі.

Модульдік оқыту технологиясын сонымен бірге бақылау, талдау және түзетуді өзін өзі басқарумен үйлесімдікте іске асырады: жаңа модульмен жұмыс жасауға дайындық деңгейі қандай екенін білу үшін әрбір модульді бастамас бұрын оқушылардың білім, білік, дағдыларын алдын ала бақылау жүргізіледі; қажет болған жағдайда оқушылардың біліміндегі олқылықтарды толықтыру жұмысы жүргізіледі; әрбір модульдің құрамдас бөліктерінің соңында өзін өзі бақылау, бірінбірі бақылау, үлгімен сәйкестендіру түрінде ағымдық және аралық бақылаулар өткізіледі; қорытынды бақылау модульдің соңында жүреді. Модульдерді кез келген оқыту жүйелерінде қолдануға болады.

Ол оқытудың сапасын жақсартып, тиімділігін арттырады. Сондай-ақ дәстүрлі оқытумен үйлестіру өте нәтижелі.

Модульдерді жасаудағы мақсат курс немесе курстың әрбір тақырыбының мазмұның педагогикалық, дидактикалық және кәсіптік міндеттерге сәйкес құрамдас бөліктерге бөлу болып табылады. Одан кейінгі мақсат-барлық құрамдас бөліктер үшін оқытудың ең тиімді түрлері мен формаларын анықтап, оларды уақыт жағынан үйлестіру және бір кешенге біріктіру, кіріктіру. Модульдерге бөлу оқу пәнінің түсініктемелік аппаратын жүйелі түрде талдауға негізделеді. Ол іргелі

түсініктер тобын бөліп алуға, оқу материалдарын жүйелі, тиянақты етіп топтастыруға, курс ішіндегі немесе іргелес, туыс пәндерге тақырыптарды қайталауды болдырмауға мүмкіндік береді. Әрбір модуль қажетті дидактикалық, әдістемелік материалдармен, негізгі түсініктердің тізімімен, оқыту барысында қалыптасатын білік, дағдыларымен қамтамасыз етіледі.

Әрбір модуль үшін оны меңгеру алдында оқушыға берілетін анықтамалық және иллюстративтік материалдар іріктеліп алынады.

Сондай-ақ оқуға ұсынылатын әдебиеттер тізімі дайындалуы тиіс. Әрбір оқушы бір модульден келесі модульге оқу материалдарын игеру қабілетіне қарай өз траекториясымен жүреді және ағымдық бақылау кезеңдерінен басқа оқушыларға қатыссыз өтеді.

Оқу материалдарын модуль бойынша құру – міндетті және маңызды процесс, себебі ол: пән мазмұнын дамыту логикасын нақты айқындауға; осы мазмұнның бөліктері мен байланыстарын белгілеуге; олардың автономдылығының деңгейін анықтауға, олардың арасындағы логикалық байланыстарды тек мұғалімнің ғана емес, оқушының да толық түсінуіне жағдай жасауға мүмкіндік туғызады. Модульдің оқу материалдарының мазмұнын анық, дәл құру оқушылардың жетекші идеяларды, оқу пәнінің даму логикасын, жалпыланған білім жүйесін саналы меңгеруіне көмектеседі.

Оқу материалдарының мазмұның құру барысында оқу пәнін мұғалім белгілі бір жүйе ретінде қабылдауы тиіс. Логикалық құрылымды талдау графасы мұғалімге аталған модульді меңгерту кезінде оқушыларда қандай арнайы, пәндік білік, дағдылар қалыптасуы керек және оны игеру процесін жеңілдету үшін қандай жалпы білік, дағдылар қолданылатының анықтауға көмектеседі. Қажетті біліктер мен дағдылар жүйесі оқушылардың жаңадан иергендерімен қоса, бұрынғы білік, дағдыларына сүйеніп қалыптасады. Оқушыда бұрыннан бар білік дағдылар танымдық іс әрекеттің жаңа тәсілдерін меңгеру үшін негіз болып табылады.

Оқу материалдарын модульде орналастыру, баяндау жүйесі оқушыларда іс әрекеттің жалпылама тәсілдерін құрастыру үшін жағдай туғызады. Нақтылы бір бала үшін жаңа болып табылатын маңызды білік, дағдылар туралы ақпараттар модульдің мазмұнына енгізіледі. Бұл мағлұматтар әр түрлі әрекеттеріне арналған бағдарлық негіз түрінде беріледі. Ол оқу іс әрекетін күтілетін нәтижеге ғана бағдарлап қоймай, осы нәтижеге қол жеткізетін тиімді әдістерді іздеуге де көмектеседі. Бұл оқушылардың іс әрекетте шығармашылықпен қарауын дамытып, модульдік оқыту процесінде өздігінен жұмыс істеу, білім алу деңгейін жоғарылатады. Мұны іске асыру модуль мазмұның құру кезінде белгілі бір шарттар ескерілген жағдайда мүмкін болады. Модульдік технологиямен оқытуға тән ерекшеліктер және модульдік технологияның тиімділігі Модульдік технологиямен оқытуға тән ерекшелік – модульдегі басқару қызметі өзін-өзі басқару қызметі және өзін-өзі бағалау қызметіменалмасады. Оқыту процесінің дамуына қарай мұғалім оқытуды тиімді ұйымдастыру мәселесі бойынша кеңесші және координатор рөлін көбірек атқаратын болады. Оқытуды басқару біртіндеп көзге білінбейтін, жабық түрдегі басқаруға айналады. Модульдік оқытуға мынадай тәуелділік тән: оқытудың ақсатына – жеке тұлғаның шығармашылық дербестігін қалыптастыруға – теориялық жалпылау деңгейінде оқытудың мазмұны арқылы оқушылардың репродуктивті, продуктивті іс әрекетін іске асыратын әдістердің көмегімен қол жеткізеді. Оқушылардың танымдық іс-әрекетін күтілетін нәтижеге және оған қол жеткізудің тиімді жолдарын іздеуге бағыттайтын мақсаттарды айқындау деңгейінде оқыту процесін дамыту бағыты беріледі, танымдық дербестігінің даму қарқыны анықталады. Оқытудың бастапқы кезеңінде бірінші модульмен жұмыс барысында оқушылар мұғаліммен бірге оқытудың мақсаттары мен міндеттерін айқындайды. Модульдің құрамдас бөліктерінің бірінен екіншісіне көшкен уақытта дәл сол бөліктегі оқу

материалдарын толық меңгерудің қажеттілігін, яғни келесі бөліктегі материалдарды онсыз түсінуге болмайтының оқушылардың саналы сезінуіне жағдай жасау керек. Осылайша оқушылар өз әрекеттерінің бағдарламасын өздігімен құруға біртіндеп дағдыланады. Модульдегі оқу материалдарын орналастырудың ерекшелігі олардың белгілі бір принциптер, заңдылықтар, жетекші идеялар деңгейінде игерілуін қамтамасыз етеді, әрекеттің жалпыланған тәсілдерін қалыптастырады. Бұл өз кезегінде оқушылардың танымдық дербестігі мен қабілеттілігін дамытады. Тек қарапайым міндеттерді ғана емес, жаңа технологиялық және практикалық міндеттерді шешуге итермелейді. Қазіргі оқыту процесінде модульді оқыту технологиясы кеңінен қолданылуда және өз тиімділігін көрсетуде. Бұл технологияның ерекшеліктері:

1. Құрылымның үш бөлімнен тұруы (кіріспе, сөйлесу, қорытынды).
2. Өзін — өзі бағалау.
3. Топтық жұмыстағы белсенділік.
4. Көру, есту, жазу, сөйлеу құбылыстарының қатар жүруі.
5. Еркін тәрбиеге баулу.

Әрбір тарауға құрылған жоспар бойынша кіріспе бөлімінде сабақ түсіндіріледі. Сөйлесу бөлімінде оқыту, үйрету ойындары нәтижесінде оқушының ізденісі, қызығуы жалпы білім деңгейі артады. Қорытынды бөлімінде тарауды қорытындылау мақсатында тест алынады, соңынан сынақ тапсырылады. Барлық оқушыларға тест пен сынақ басы бойынша қорытынды баға шығарылады. Оқу циклі ретінде ұдайы қайталанатын модульді өзінің құрылымы бар. Ол үш бөлімнен тұрады: кіріспе бөлімі (модульге, тақырыпқа ену), сұхбат бөлімі (көбінесе сұхбаттасу, диалогты қарым-қатынас арқылы оқушылардың іс әрекеттерін ұйымдастыру), қорытынды бөлімі (бақылау жұмысын алу). Әр модульге сағат саны әртүрлі беріледі және баланың шығармашылық қабілетін дамытуға мүмкіндіктер жасайды.

Қолданылған әдебиеттер

1. Кобдықаров К.К., Монохов В.М. «Педагогическая технология, проектирование учебного процесса» Вестник КАЗТУ Серия, Педагогическая наука
2. Макаренко А.С. Таңдамалы педагогикалық шығармалар.
3. Биология және сауаттылық негізі.
4. Жанпейсова М.М. Модульдік оқыту технологиясы оқушыны дамыту құралы ретінде, Алматы.
5. Биология және салауаттылық негізі.

References

1. Kobdykarov K.K., Monohov V.M. «Pedagogicheskaja tehnologija, proektirovanie uchebnogo processa» Vestnik KAZTU Serija, Pedagogicheskaja nauka
2. Makarenko A.S. Таңдамалы педагогикалық шығармалар.
3. Biologija zhәне sauattylyk negizi.
4. Zhanpejsova M.M. Modul'dik oqytu tehnologijasy oqushyny damytu құралы retinde, Almaty.
5. Biologija zhәне salauattylyk negizi.

Сведения об авторе

Кусбекова Акмарал Шайкеновна

Лауазымы: Арнайы пәндер оқытушысы, педагогика ғылымдарының магистрі, КММ «Бесқарағай колледжі»

Пошталық мекен-жайы: Қазақстан Республикасы, Абай облысы, Бесқарағай ауданы

Ұялы тел: +7 747 661 1966

Кусбекова Акмарал Шайкеновна

Должность: преподаватель специальных дисциплин, магистр педагогических наук, КГУ " Бескарагайский колледж»

Почтовый адрес: Республика Казахстан, Абайская область, Бескарагайский район

Мобильный тел: +7 747 661 1966

Kusbekova Akmaral Shaikenovna

Position: teacher of special disciplines, Master of Pedagogical Sciences, KSU "Beskaragay College"

Postal address: Republic of Kazakhstan, Abay region, Beskaragaysky district

Mobile phone: +7 747 661 1966